

EL CANT DE LA SIBIL · LA CATEDRAL DE VALÈNCIA

CAPELLA DE MINISTRERS
CORAL CATEDRALÍCIA
Carles Magraner

Pilar Esteban, *mezzosoprano*
Cor de la Generalitat Valenciana

Alejandro Espina, *xiquet solista*
Escolania de la Reial Basílica de la Mare de Déu dels Desamparats de València

Divendres 28 de Novembre de 2014

19h TOC A MATINES (Campaners de la Catedral de València) · 19'30h EL CANT DE LA SIBIL · LA

CAPELLA DE MINISTRERS CORAL CATEDRALÍCIA

Carles Magraner

Pilar Esteban Mezzosoprano solista, Cor de la Generalitat Valenciana

Alejandro Espina Xiquet solista, Escolania de la Reial Basílica de la Mare de Déu dels Desamparats de València

Carles Magraner	Viola d'arc
Juan Manuel Rubio	Saltiri, Arpa, Llaüt
Robert Cases	Viola de mà
David Antich	Flautes, Flauta doble
Pere Saragossa	Xirimia
Ignasi Jordà	Organet, Exequier
Ricard Casany	Trompeta
Pau Ballester	Percussions

Amb els instruments còpies dels Àngels Músics de l'Altar Major de la Catedral de València

Coral Catedralícia: Iara Pereira-Cabral, Lourdes Baines, Marina Sáez, Rita Genís, Mª Luisa Gascó, Quiteria Muñoz, Esther Cepero, Eugenia Markova, Mª Cruz Llopis, Inmaculada Pla, Carmina Sánchez, Aurelia Faubel, Cristina Martínez, Francisco J. Pérez, Alejandro Díaz, Cristian Roca, Emili Oller, Fco. Javier Jover, José Vicente Jorcano, Enrique Llorca, Esteban Mesas, Carlos Pastor, José Julio González i Ricardo Gozalbes.

Luis Garrido Director de la Coral Catedralícia i l'Escolania de la Reial Basílica de la Mare de Déu dels Desamparats de València

Pep Sanchis Director escena

Josep Lluís Sirera Adaptació textual del sermó dels profetes i assessorament històric

Béatrice Traver Regidora

Campaners de la Catedral de València

Associació Amics del Corpus de la Ciutat de València

Grup de Teatre Assaig - Universitat de València

Sant Agustí: Joanvi Ferrer	Bisbe: Josep Valero
Sant Joan Baptista: Sergio Reverón	Jeremies: Pedro A. Fernández
Nabucodonosor: Eusebio Játiva	Abacuc: Rafa González
Virgili: Jorge Vílchez	Daniel: Omar Micó
Moisès: Pablo Ortíz	David: David Méndez
Isaïes: Jordi Escortell	Elisabeth: Belén Tejedor

19 hores

TOC A MATINES

Consueta Anònima del segle XVI - Campaners de la Catedral de València

19'30 hores

"MUSICA ANGELICA"

Cantigas de Santa Maria (s.XIII)

Ben pode Santa Maria

Cantiga del drac i el valencià CSM 189

En quantas guisas os saeus acorrer.

Cantiga d'Alacant CSM 339

Gojos de Nostra Dama (s.XIV-XV)

Cuncti simus concanentes: Ave Maria

Llibre Vermell de Montserrat

Gaude, flori virginali

Cantoral del Convent de les Clarises de València

CANT DE LA SIBIL·LA

Puer natus est nobis

Introitus in Nativitate Domine - LU408

Processó dels profetes

Verbum caro. Responsoria in ND – LU407

Quid Sibylla vaticinando

VI Iliçò. Monòdia valenciana alternada amb les polifonies del Cançoner de Gandia de Càrceres i Alonso

Al jorn del judici veurás qui ha fet servici

Càrceres. Cançoner de Gandia - 151v

Verbum caro factum est

8é responsori – Cançoner del Duc de Calabria

Dominus vobiscum. Liber generationis

IX Iliçò. Evangelí Segons S.Mateu - Cançoner de Gandia – 152r/159r

Te Deum Laudamus

Himne - Cançoner de Gandia 93v-100r

La melodia del *Iudicii signum*, hereva del préstec melòdic de les Cantigues de Santa Maria d'Alfons X el Savi, és una composició posada en boca de la sibil·la Eritrea, que solia cantar al final de l'última Iliçó de Matines de Nadal fins que es va suprimir arran de les reformes litúrgiques sorgides del Concili de Trent. Ampliament difosa per l'Europa occidental pel seu missatge escatològic, la seva primera adaptació al romanç correspon a una de les Cantigues, "Madre de Deus" (CSM 422), que va ser seguida un segle més tard per altres adaptacions en valencià i castellà. Conegudes popularment com *Cant de la Sibil·la*, les versions més tardanes incorporen estrofes al·lusives a la Verge, la intervenció de la qual s'implora al Judici Final.

De les moltes versions que es conserven del Cant de la Sibil·la es restaura en aquest concert la versió valenciana segons la consueta de 1527 i les *Hores on estan les maitines de nadala ensembs ab la missa del gall* (1533), amb les influències que sobre ella va exercir la tradició de la Seu de Toledo i les seues vinculacions amb la mallorquina, declarada el 2010 per la Unesco Patrimoni Immaterial de la Humanitat. En les *Hores*, quan el lector pronuncia les paraules: *Audite quid dixerit*, que introduceixen el versos de la Sibil·la, una acotació assenyala: *La Sybilla deu estar ja aparellada en la trona vestida com a dona*. A continuació apareixen les següents cinc cobles en valencià posades en boca de la *Sybilla*:

Al jorn del judici veuràs qui ha fet servici.

- D'una Verge naixera Deu y hom qui jutjara
de cascú lo be y lo mal al jorn del jui final.
- Mostrar san quince senyals per lo mon molt generals,
los morts ressucitarán, de hon tots tremolarán.
- Dalt dels cels davallará Jesuchrist, y es mostrará
en lo vall de Josaphath on será tothom jutyat.
- Portará cascú escrit en lo front àl seu despit
i es obres que haurá fet, don haurá cascú son dret.
- Als bons dará goig etern, è als mals lo foch dinfern,
à hon sempre penarán puix à Deu offes hauràn.

S'inicia aquest *Cant de la Sibil·la* amb el *Toc a Matines de Nadal* extret d'una consueta de la Seo anònima del segle XVI: *Al primer toch campaner y segon aventen lo squellot fins tant que aqueden ab la campaneta del sembori... tiren lo Vicent un poch y apres paren lo Vicent y lo segon aventa la chica y dobla la despertada e quant la chica es alta lo campaner dexa caure lo Vicent y dobla ab lo Manuel, y a la fi lo segon dexa caure la chica doblant ab la despertada.*

La primera part de la representació, *Musica Angelica*, es troba integrada per dues *Cantigues de Santa Maria* vinculades a la València del segle XIII. Es tracta de: "Ben pode Santa Maria" (Cantiga del drac i el valencià, CSM 189) i "En quantas guisas os saeus acorrer" (Cantiga d'Alacant, CSM 339). Tot seguit s'interpreten dos *gojos de Nostra Dama*: un del *Llibre Vermell de Montserrat* ("Cuncti simus concanentes") i un altre del *Cantoral del Convent de les Clarisses de València* del segle XV ("Gaude, flori virginali"); amb ells es remet als precs que s'adrecen a la Mare de Déu.

Amb la segona part s'inicia el *Cant de la Sibil·la* amb l'*introitus* de Nadal "Puer natus est nobis" que deixa pas a la *Processó dels Profetes*, on deu profetes (entre els quals s'inclouen Nabucodonosor i Virgili) dialoguen amb Sant Agustí, el suposat autor de l'*Ordo Prophetarum* i li expliquen els signes que indiquen que el xiquet acabat de nàixer és sense cap mena de dubtes el Fill de Déu. Acabats els diàlegs de la *Processó* i després de la entonació del "Quid Sybilla vaticinando" té lloc el *Cant de la Sibil·la* ("Al jorn del judici") en la versió de Bertomeu Càrceres i Alonso, polifonies característiques del cant valencià del Cançoner conegut com "de Gandia" i que hom relaciona amb la consueta valenciana de la Sibil·la i intercalades amb les cobles del text en valencià de les *Hores* de 1533. Després el singular i *unicum* "Liber generationis" que preludia la fi de la representació amb una peça del Cançoner del Duc de Calàbria amb el text del responsori de Nadal *Verbum caro facto est* (El Verb es va fer carn) i "Sicut era in principio", per a concloure amb l'himne "Te Deum Laudamus".

Josep Lluís Sirera

La melodía del *Iudicij signum*, heredera del préstamo melódico de las Cantigas de Santa María de Alfonso X el Sabio, es una composición puesta en boca de la sibila Eritrea, que solía cantar al final de la última lección de Maitines de Navidad hasta que se suprimió a raíz de las reformas litúrgicas surgidas del Concilio de Trento. Ampliamente difundida por la Europa occidental por su mensaje escatológico, su primera adaptación en lengua romance corresponde a una de las Cantigas, "Madre de Deus" (CSM 422), que fue seguida un siglo más tarde por otras adaptaciones en valenciano y castellano. Conocidas popularmente como Canto de la Sibila, las versiones más tardías incorporan estrofas alusivas a la Virgen, cuya intervención implora al Juicio Final.

De las muchas versiones que se conservan del Canto de la Sibila se restaura en este concierto la versión valenciana según la consueta de 1527 y *les Hores on estan les maitines de nadala ensembs ab la missa del gall* (1533), con las influencias que sobre ella ejerció la tradición de la Catedral de Toledo y sus vinculaciones con la mallorquina, declarada en 2010 por la Unesco Patrimonio Inmaterial de la Humanidad. En *les Hores*, cuando el lector pronuncia las palabras: *Audite quid dixerit*, que introducen el versos de la Sibila, una acotación señala: *La Sybilla deu estar ja aparellada en la trona vestida com a dona*. A continuación aparecen las cinco coplas en valenciano puestas en boca de la *Sybilla*.

Se inicia este Canto de la Sibila con el *Toque a Maitines de Navidad* extraído de una consueta de la Seo anónima del siglo XVI: *Al primer toch campaner y segon aventen lo squellot fins tant que aqueden ab la campaneta del sembori... tiren lo Vicent un poch y apres paren lo Vicent y lo segon aventa la chica y dobla la despertada e quant la chica es alta lo campaner dexa caure lo Vicent y dobla ab lo Manuel, y a la fi lo segon dexa caure la chica doblant ab la despertada*.

La primera parte de la representación, *Musica Angelica*, se encuentra integrada por dos Cantigas de Santa María vinculadas a la Valencia del siglo XIII. Se trata de: "Ben pode Santa María" (Cantiga del dragón y el valenciano, CSM 189) y "En quantas guisas os saeus acorrer" (Cantiga de Alicante, CSM 339). A continuación se interpretan dos gozos

de Nuestra Dama: uno del *Llibre Vermell* de Montserrat ("Cuncti simus concanentes ") y otro del Cantoral del Convento de las Clarisas de Valencia del siglo XV ("Gaude, flori virginali"); con ellos se remite a los rezos que se dirigen a la Virgen.

Con la segunda parte se inicia el Canto de la Sibila con el introito de Navidad "Puer natus est nobis" que deja paso a la *Procesión de los Profetas*, donde diez profetas (entre los que se incluyen Nabucodonosor y Virgilio) dialogan con San Agustín, el supuesto autor del *Ordo Prophetarum* y le explican los signos que indican que el niño recién nacido es sin lugar a dudas el Hijo de Dios. Terminados los diálogos de la Procesión y después de la entonación del "Quid Sybilla vaticinando" tiene lugar el Canto de la Sibila ("Al jorn del judici") en la versión de Bartolomé Cárceres, polifonías características del canto valenciano del Cancionero conocido como "de Gandía" y que se relaciona con la consueta valenciana de la Sibila e intercaladas con las coplas del texto en valenciano de *les Hores* de 1533. Luego el singular y *unicum* "Liber generationis" que preludia el fin de la representación con una pieza del Cancionero del Duque de Calabria con el texto del responsorio de Navidad *Verbum caro factum est* (El Verbo se hizo carne) y "Sicut era in principio", para concluir con el himno "Te Deum Laudamus".

Josep Lluís Sirera

www.capelladeministrers.es

Capella de Ministrers compta amb la col.laboració de:

Fundació
BancSabadell

BS

GOBiERNO
DE ESPAÑA

MINISTERIO
DE EDUCACIÓN, CULTURA
Y DEPORTE

INAEM
INSTITUTO NACIONAL
DEL ARTE, LA CULTURA Y EL DEPORTE

Comes
Centre de Música
Antiga i Barroca

30 anys
d'identitat
GENERALITAT VALENCIANA

CULTURA ARTS
Música

VNIVERSITAT DE VALÈNCIA

Entrada lliure limitada a l'aforament de l'espai
www.ivm.gva.es